

СИЛАБУС КУРСУ ЕТНОПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Галузь знань: **02 «Культура і мистецтво»**
Спеціальність: **029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»**
Ступінь вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Освітньо-професійна програма: **«Документознавство та інформаційна діяльність»**

Рік навчання: **2**
семестр: **3**

Кількість кредитів: **4**
мова викладання: **українська**

КЕРІВНИК КУРСУ

ППП: д. політ. н., проф. **Лазарович Микола Васильович**

Контактна інформація: m.lazarovych@wunu.edu.ua, (0352) 47-50-50#19-222

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність вивчення дисципліни «Етнополітика України та суспільні трансформації» зумовлена зростанням ролі етнічного чинника в сучасних політичних процесах та спробами зовнішніх сил використати його в розпалюванні етнополітичних конфліктів. Навчальний курс покликаний як сформувати в студентів систему знань про тенденції етнонаціональної політики України та етнополітичного розвитку українського суспільства в історичній ретроспективі, забезпечення прав етнічних меншин, толерантність в етнонаціональній сфері тощо, так і виробити та розвинути в них навички самостійного аналізу етнополітичних процесів, уміння передбачати перспективи їхнього розвитку.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Етнополітика України та суспільні трансформації як	Знати сутність, завдання й особливості навчальної дисципліни,	поточне опитув.

	навчальна дисципліна	її категоріальний апарат, історіографічні етапи дослідження. Характеризувати основні функції, завдання, структуру і методи етнополітичної науки	
2 / 2	Зародження та розвиток етнополітичної думки: західна і вітчизняна традиції	Аналізувати спільні й відмінні риси генези зарубіжної і вітчизняної етнополітичної думки. Знати основні ідеї етнополітичної програми Української революції 1917–1921 рр. та актуальні історіософські, етнополітологічні проблеми розвитку українського суспільства 1920-х років – початку ХХІ ст.	поточне опитув.
2 / 2	Суб'єкти та об'єкти етнополітичних процесів	Розрізняти суб'єктів та об'єкти етнополітичних процесів. Розуміти сутність етнополітичної суб'єктності націй, національних (етнічних) меншин і корінних народів. Аналізувати економічні й соціокультурні фактори як важливу передумову етнополітичної суб'єктності	поточне опитув.
2 / 2	Міжнародний досвід захисту прав національних меншин та втілення його в українському законодавстві. Державна політика щодо репатріантів	Знати основні засади міжнародних стандартів захисту прав національних меншин та особливості їхнього застосування в національному законодавстві й практиці. Аналізувати політику «мультикультуралізму», розрізняти її позитивні й негативні аспекти	поточне опитув.
2 / 2	Етнополітичні конфлікти	Розуміти співвідношення між політичними, міжетнічними та етнополітичними конфліктами. Аналізувати найпоширеніші причини етнополітичних конфліктів та способи їхнього врегулювання	поточне опитув.
2 / 2	Етногенез та етнічна	Знати основні теорії походження	поточне

	історія українців	українців та етнодемографічні наслідки перебування українських земель у складі іноземних держав. Уміти періодизувати етногенез та етнічну історію українців. Розуміти основну ідею праці М. Грушевського «Звичайна схема «руської» історії й справи раціонального укладу історії східного слов'янства».	опитув.
2 / 2	Етнополітична трансформація на українських землях періоду княжої держави	Уміти прослідкувати формування українського етносу в княжий період та порівняти спільні й відмінні риси етнополітичних процесів у Київській Русі та Галицько-Волинській державі. Аналізувати ступінь західноєвропейського культурного впливу на населення українських земель окресленого періоду	поточне опитув.
2 / 2	Етнополітичне становище України в умовах іноземної колонізації (середина XIV – перша половина XVII ст.)	Порівнювати етнополітичні процеси на українських землях під час їхнього перебування в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. Визначати сутність політики Московської держави, Кримського ханства, Молдави та Угорщини щодо України	поточне опитув.
2 / 2	Міжетнічні взаємини в Українській державі середини XVII – XVIII ст.	Аналізувати етнополітичні аспекти формування українського козацтва. Порівнювати основні засади етнополітики гетьманів України. Визначати причини й сутність національно-колоніальної політики Московії та Польщі на Лівобережжі й Правобережжі України	поточне опитув.
2 / 2	Українські землі під владою Російської та Австро-Угорської імперій:	Порівнювати особливості етнополітичних процесів на українських землях під час їхнього	поточне опитув.

	етнополітичний аспект	перебування в складі Російської та Австро-Угорської імперій. Визначати сутність українсько-польсько-російсько-єврейських протиріч на Правобережній Україні. Розуміти трагічність становища української розшматованої нації під час Першої світової війни	
2 / 2	Національне питання в період Української революції 1917–1921 рр.	Зіставляти етнополітичні процеси в періоди Української Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії та ЗУНР. Визначати сутність Закону УНР про національно-персональну автономію. Аналізувати причини й наслідки єврейських погромів в Україні та участь національних меншин у представницьких і виконавчих структурах української влади	поточне опитув.
2 / 2	Українці в складі СРСР та інших східноєвропейських держав (1920-ті – середина 1950-х років): правосуб'єктний статус та етнополітичне становище	Порівнювати етнонаціональну політику СРСР періоду «коренізації» та остаточного оформлення радянської командно-адміністративної системи. Визначати основні риси етнополітики східноєвропейських держав між світовими війнами. Аналізувати етнополітичні процеси періоду Другої світової війни та післявоєнної відбудови	поточне опитув.
2 / 2	Проблеми національного розвитку в СРСР другої половини 1950-х – 1991 р.	Розуміти причини включення Кримської області до складу України та відновлення елементів українзації під час хрущовської «відлиги». Аналізувати політику правлячого режиму щодо прикриття потреб національного розвитку гаслами «пролетарського	поточне опитув.

		інтернаціоналізму» в другій пол. 1960-х – сер. 1980-х рр. Виявляти особливості спротиву етнонаціональних спільнот насильницькій асиміляції та русифікації в період горбачовської «перебудови»	
2 / 2	Етнополітика незалежної України на сучасному етапі.	Визначати політико-правові засади етнополітичних процесів в Українській державі	поточне опитув.
2 / 2	Зовнішньополітичний напрям етнополітики України	Аналізувати співпрацю України з іноземними країнами та міжнародними організаціями щодо захисту іноетнічного населення. Розуміти роль української діаспори у сфері зовнішньої політики України	поточне опитув.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту, упоряд. і наук. ред.). К. : «МП Леся», 2016. 586 с.
2. Андріяш В. І. Державна етнополітика України в умовах глобалізації: монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с.
3. Асланов С. Етнополітична стабільність держави: політико-правовий аналіз : монографія. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
4. Антонюк О. В. Основи етнополітики : навч. посіб. К. : МАУП, 2005. 432 с.
5. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства. *Твори: у 50 т.* Львів, 2002. Т. 1: Серія «Суспільно-політичні твори», 1894–1907. С. 75–82.
6. Енциклопедія історії України: Україна – Українці: Кн. 1 / редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.) та ін. ; НАН України. Інститут історії України. К. : «Наукова думка», 2018. 608 с.
7. Енциклопедія історії України: Україна – Українці: Кн. 2 / відп. ред. В. Смолій. К. : «Наукова думка», 2019. 1112 с.
8. Етнонаціональна політика в Україні в період незалежності : навч. посіб. / Л. М. Хрящевська. Миколаїв : Видавн. дім «Гельветика», 2016. 208 с.
9. Етнополітична безпека України: політико-правові механізми протидії етнополітичній дезінтеграції держави: Наукова записка / Горбатенко В. П. (керівник авт. кол.), Шемшученко Ю. С., Кресіна І. О., Стойко О. М. К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. 80 с.

10. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. К. : ППІЕНД, 2010. 431 с.
11. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. Київ: ППІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с.
12. Казьмирчук М. Г. Етнополітика : підручн. К. : КП УкрСіч, 2013. 360 с.
13. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: Наш формат, 2019. 320 с.
14. **Лазарович М. В.** «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»: Україна в боротьбі проти збройної агресії Російської Федерації (2014–2020 роки) : моногр. / Міністерство культури та інформаційної політики України. К. : ПП АВІАЗ, 2020. 452 с.: іл.
15. **Лазарович М. В.** Ілюстрована історія України : короткий курс лекцій. 4-те вид., виправл. і доп. Тернопіль : Джура, 2018. 616 с.
16. **Лазарович М. В.** Політика українських урядів періоду Національно-визвольних змагань 1917–1921 років у сфері міжетнічних відносин: порівняльний аналіз : у 2-х кн. Кн. 1: моногр. / М. Лазарович. International Book Market Service Ltd «Globe Edit», 2019. 688 с. URL: <https://my.globeedit.com/extern/listprojects>.
17. **Лазарович М. В.** Політика українських урядів періоду Національно-визвольних змагань 1917–1921 років у сфері міжетнічних відносин: порівняльний аналіз : у 2-х кн. Кн. 2: документи і матеріали / М. Лазарович. International Book Market Service Ltd «Globe Edit», 2019. 176 с. URL: <https://my.globeedit.com/extern/listprojects>.
18. **Лазарович М. В.** Російсько-українська війна (2014–2017 роки) : короткий нарис. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2017. 240 с.
19. **Лазарович М. В.** Етнополітика української влади доби національно-визвольних змагань 1917–1921 років: компаративний аналіз : моногр. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 760 с.
20. Макарчук С. А. Етнічна історія України. К. : Знання, 2008. 471 с.
21. Малий етнополітологічний словник / О. В. Антонюк, В. І. Волобуєв, М. Ф. Головатий та ін. К. : МАУП, 2005. 288 с.
22. Монолатій І. С. Разом, але майже окремо. Взаємодія етнополітичних акторів на західноукраїнських землях у 1867–1914 рр. : моногр. Івано-Франківськ : Лілея–НВ, 2010. 736 с.
23. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. К. : Критика, 2015. 430 с.
24. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2021. 704 с.
25. Політологія: енциклопедичний словник / [В.М. Денисенко, Л.Я. Угрин, Н.М. Хома]; за ред. д-ра філос. наук, проф. В.П. Мельника. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка,

2014. 406 с.

26. Рафальський О. О. Консолідація українського суспільства: етнополітичний вимір. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. ф. Кураса НАН України, 2018. 400 с.
27. Рудакевич О. М. Національний принцип: етнополітична концепція нації : моногр. Тернопіль : Економ. думка, 2009. 292 с.
28. Abramson H. A Prayer for the Government. Ukrainians and Jews in Revolutionary Times, 1917–1920. Cambridge : Harvard University Press, 1999. 258 p.
29. **Lazarovych M.** «We will give our souls and bodies for our freedom»: Ukraine in the struggle against the armed aggression of the Russian Federation (2014–2020) : monogr. Kyiv : PE AVIAZ, 2020. 452 p.: ill.
30. Hunczak T. Symon Petliura and the Jews: A Reappraisal. Lviv ; New York ; Toronto : Ukrainian Historical Association, 2008. 128 p.
31. Klimecki M. Polsko-ukrainska wojna o Lwow i Galicje Wschodnia 1918–1919. Warszawa : Oficyna Wydawnicza Volumen, 2000. 292 s.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен

Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (кожен здобувач має отримати не менше 4 оцінок)	Підсумкова робота, яка охоплює теми 1-6	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (кожен здобувач має отримати не менше 5 оцінок)	Підсумкова робота, яка охоплює теми 7-15	Визначається як оцінка, отримана за виконання завдання під час тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконані завдання самостійної роботи	Теоретичні питання (4 питання) – по 25 балів, макс. 100 балів
--	---	--	--	---	---	---

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Фліпчарт	1–15
2.	Ноутбук	1–15
3.	Проектор	1–15
4.	Пакет презентаційних матеріалів	1–15